

Vošnjaka. Dosedanje poizvedbe so dognale, da znašajo aktiva Vošnjaka 136.849 K, pasiva pa 581.296 K. Torej nepokritega dolga za 344.447 kron.

Te podatke daje obtožnica. Na vsak način je ta proces razkril enega največjih denarnih škandalov, kar jih je doživelo spodnještajersko prvaštvo. In ljudje bodo zdaj vedeli, kaj imajo držati o prvaških voditeljih in o prvaških denarnih zavodih...

Od druge strani smo dobili danes, dne 27. oktobra 1909, še to-le poročilo:

Ze dva dni se vrši tukaj pred okrožno sodnijo glavna razprava proti Ivanu Vošnjaku, dr. Franjo Mayer in sinovoma prvega, Vladimiru ter Milanu Vošnjaku. Razprava se vrši zaradi zločina poverljivosti, zaradi popačenja in sleparije v bilancah ter knjigah »posojilnice« itd.

Vloznike posojilnice v Šoštanj bode gotovo zanimalo, da je bila ta posojilnica že v letih od 1899—1906 pasivna za 60 tisoč kron. Danes je šoštanjska prvaška posojilnica za več kot 100 tisoč kron zadolžena ali pasivna. To je povedal sam zapreženi strokovnjak g. direktor Kasper iz Ptuj sodišča v obraz!

Kakor znano, imel je konkurz prvaške fabrike Ivan Vošnjak v Šoštanju še razne nadaljne konkurse za posledico. Tako je prišel v konkurz znani prvaški Jos. Rajster, ki je bil svoj čas mogotec v Šoštanju. Danes pa se hoče baje v Zagreb na Hrvaško preseliti in hoče tam z lesom barantati... Pri ekskativni prodaji mizarja Lampreta v Šoštanju je padla posojilnica skozi in to z 45.000 kron. Istotako pri dražbeni prodaji fabrikanta perila Volk; tu je izgubila 30.000 kron. Tudi pri Rajsterju bode mnogo tisočakov izgubila. Denarni zavod, ki tako brezvestno nastopa in gospodari, zasluži pač drugo ime.

Ali s tem še ni dovolj! Ta itak že leta sem zadolžena posojilnica je še iz konkurzne mase Ivana Vošnjaka njegovo fabriko nakupila. Za to fabriko je hotel dati velefabrikant z usnjem g. župan Hans Woschnagg 70.000 K. To je še blaznost, kar ta posojilnica dela! Ivan Vošnjak ji je še čez 300 tisoč kron dolžan. Ta svota je sicer na njegovih realitetah vpisana, ali posojilnica bode pri temu gotovo čez 100 tisoč kron izgubila. Saj je sam notar Vincenc Kolšek kot prič izjavil, da bodejo Vošnjakovi upniki le 9%-no odškodnino dobili. Dolžni listi blaginjačarja Ivan Vošnjaka kakor tudi oni dr. Franja Mayer, kateri je bil v najnevarnejšem času načelnik (!) posojilnice, niso nič vredni. Te dolžne liste si vlozniki posojilnice lahko v okvirje dajo. Ze zaradi tega ti dolžni listi niso nič vredni, ker se je Vošnjakovo fabriko dvakrat tako visoko cenilo, kakor je res vredna.

Sam predsednik sodišča, deželno sodni svetnik Kotzian je dejal, da se mu zdi počenjanje tega prvaškega Vošnjaka za »entsetzlich« (grozno) in »unbegreiflich« (nerazumljivo).

Ja, take grehe na premoženju vbogega slovenskega kmeta so prvaški voditelji v Šoštanju skozi leta uganjali. Nekaznovano so te grehe na tujem krvavem denarju izvrševali. In do takih ljudi naj bi imelo slovensko ljudstvo zaupanje? Bolje je, da vrže svoj denar v vodo, kakor da bi ga ljudem te vrste žrtvovalo!

Prav zanimivo vlogo igra pri tej celi stvari tudi prvaški revizor Jošt v Celju. Pod prisego zaščitni hranilnični direktor Kasper je dejal, da so bile revizije tega Jošta površne (oberflächlich). Ko bi imel Jošt le malo pridnosti in strokovne naobrazbe, moral bi v posojilničnih knjigah najdeti te prvaške grehe, napačne, goljufive bilance in radirnanje. Direktor Kasper je to stvar takoj odkril, Jošt pa ni ničesar vidil, čeprav mora imeti kot pristaja »narodne stranke« vroče srce za slovenske trpine, ki so tem ljudem svoj krvavi denar zaupali...

Šoštanjska posojilnica je potemtakem popolnoma ubita. Vlozniki bodo imeli velikanski trud, da dobijo nekaj svojega denarja nazaj. Kurator in prvaški poštenjak Ivan

Vošnjak je pred sodnijo rekel, da ga je prinesla celjska posojilnica ob ves kredit. Kajti celjska posojilnica mu je pustila leta 1908 vso zalogo usnja zarubiti. Tudi celjska prvaška posojilnica je vkljub temu mnogo tisočev kron izgubila... Prvaki so v velikanski razburjenosti. Ni čuda! Bojijo se ljudstva, tega vbogega, slovenskega ljudstva, kateremu so z narodnjaškimi frazami izrabljali njegov denar, da so ga vrgli požrešnežem v odprto žrelo...

Polom je pričel, sledilo mu bode pa še mnogo!

Iz razprave pred sodiščem je zanimivo, da je Ivan Vošnjak večidel vse priznal. Priznal je n. p. popolnoma, da se je sleparilo z napačnimi bilancaми posojilnice v letih 1906/07. Ostali obtoženci so vrgli seveda vso krivdo na Ivana Vošnjaka. Sinova nista nič vedela in dr. Mayer je imel vedno upanje, da se bode Vošnjak iz blata izkopal...

Sodba je padla ob pol 9. uri zvečer. Ivan Vošnjak je bil obsojen zaradi krive v 3 slučajih na dva meseca strogega zapora, poostrelega s postom vsakih 14 dni. Ostali obdolženci so bili oproščeni. Vošnjak bi bil tudi zaradi prestopa po § 89 zadr. postave obsojen. Ali dotično dejanje je bilo že zastarelo. Predsednik sodišča je sam izjavil, da se je v posojilnici proti pravilam delalo. Sodišče je tudi izjavilo, da je dokazano, da se je napačne, torej nepošteno bilance posojilnice predlagalo in da znašajo dolgovi posojilnice čez 100 tisoč kron, medtem ko ima posojilnica le 30.000 K rezervnega sklada.

Tako je končal ta velikanski prvaški škandal.

Novice.

„Štajerčevi kmetaki koledar“ je v delu in bode v kratkem izšel. Obsegal bode leto za eno leto, to je za 16 strani več nego lansko leto. Vkljub temu mu bode cena enaka. Naš koledar košta namreč 60 vin., a poštnino pa 70 vin. Ze sedaj lahko povemo, da bode ta koledar, ki se je našim prijateljem v dveh letih tako silno priljubil, letos posebno lep in obširen. Ze sedaj je gotovo, da bode obsegal razven popolnega kalendara z vsem potrebnim, popolnega seznanja sejmov na Štajerskem in Koroškem, nadalje potrebnih določb glede poštnega in brazjavnega prometa, tudi izborne gospodarske članke iz peresa odličnih strokovnjakov, imenito sestavljene formule za pisanje prošnje (pod naslovom „Domači advokat“), nadalje celo vrsto lepih pesen, krasnih povestij iz ljudskega življenja, šaljk in smešnic, splošno zanimivih člančkov itd. itd. Tudi bode okrašen z raznimi lepimi slikami. Popolnoma prepričani smo torej, da bode vsakdo, ki kupi ta koledar, zadovoljen in ne bode nikdar več posegal po drugemu koledarju. Kar potrebuje ljudstvo, je v tem koledarju. K temu pride še izredno nizka cena. Vkljub temu, da smo koledar za 16 strani povečali, nismo mu cene zvišali. Ne, koledar „Štajerčeve“ stranke stane tudi letos samo 60 vinarjev, 10 vin. pa poštnina. Tudi letos darujemo tistemu, ki proda 10 komadov koledarja, enega zastoj. Letošnjega koledarja tiskamo par tisoč več, ker se je izkazala za to potreba in ker smo prepričani, da so nam ostali lanski naši prijatelji zvesti. Dobili smo tudi še jako veliko naročil. Kdor hoče koledar zanesljivo dobiti, naj se takoj naroči. Najbolje je, ako pošlje takoj ali v denarju ali pa v poštnih markah, tistih 70 vinarjev. Zaupniki in prijatelji naprednega našega dela pa naj nabirajo odjemalce našega koledarja in naj nam skupna naročila pošiljajo. Na delo torej, naprednjaki, da se napredni naš koledar razširi po vsej štajerski in koroški domovini!

Vera — ali kaj? Slovensko ljudstvo je v dnu svojega srca verno in v malo kateri deželi ima katoličanstvo tako globoke zaslombe, kakor pri nas. Seveda, ljudstvo smatra to vero za najvišji biser človeške duše, za nekaj čistega in večnega... Krasna naravnost je ta otroško-čista

vernost našega ljudstva! Ali — mnogo je hinavstva, katero pozna vero le v besedi, nikdar pa ne v dejanju, ja, katero celo izrablja in zlorablja vero v posvetne svoje namene ter cilje. To je v prvi vrsti klerikalizem, politična forma politične duhovščine. Lahko rečemo, da je klerikalizem na Slovenskem edino vsled tega tako močan in razširjen, ker si obeša okoli ramen plašč katoličanstva. Prva beseda klerikalnih agitatorjev je vedno: Vera je v nevarnosti, za vero se gre! Kakor da bi bila sveta katoliška vera, kateri je Jezus prorokoval, da bode premagala tudi duri pekla, res odvisna od vsake volitve, od vsakega shoda, od vsakega časopisa... Ljudstvo seveda, — mi mislimo na neizobraženo, nezavedno ljudstvo, — veruje tem sladkim besedam in vzbudi se veraki fanatizem, ki daje klerikalnim strankam politično moč. Za nas seveda, ki znamo ločiti pravo katoliško vero od politično našemljenih naukov zagriženega faršta, za nas, ki smo prepričanja, da ne spada nobena politična misel v cerkev, v spovednico ali na leco, za nas naprednjake, ki se še spominjamo starih nekdanih pravih duhovnikov, — za nas seveda je že davno dokazano, da klerikalizem nima ničesar z vero opraviti. In dokazano je tudi že davno, da stoji vera klerikalcev na lončenih nogah, da ni piškavega oreha vredna... Danes pridigajo ljudje a la dr. Brejc in dr. Benkovič o „veri“. Brejčeva pobožnost je itak znana in Benkovič je svoj čas sam izjavil, da „zamore vse postati, samo klerikalec ne“, medtem ko je danes najhujši črni strankar. Takim ljudem naj bi verovali, da so „bojovníki za sveto vero“? Res, tega pa ne moremo. Ako bi se spominjali ti ljudje na svoje advokatske račune in bi rekli, da so „bojovníki za lastni svoj žep“, potem bi jim to gotovo vsakdo veroval. Veliko vprašanje je tudi, je-li je duhovnik posebno veren, kateri pozabi na mašo in vsa cerkvena pravila, samo da igra vlogo žurnalista, poslanca in agitatorja?! Ali ne samo o „veri“ posarceznih klerikalcev dvomimo, marveč tudi o „veri“ celotne klerikalne stranke kot take. Tudi zato imamo celo vrsto trdih, neporekljivih dokazov. Omenimo n. p., da so pred par leti slovenski klerikali na Koroškem bojkotirali katoliški shod v Ljubljani. Letos so zopet vsi slovenski klerikali bojkotirali avstrijski katoliški shod, ki je bil vsled tega onemogočen. Storili so vse to iz političnih nagibov. In zdaj vprašamo: Ali je tisti pravi vernik, kateremu je politično „prepričanje“ več nego verske tajnosti? Ali je tista stranka res katoliška, katera bojkotira in sramoti iz sovraštva do Nemcev katoliške shode? Ne, tega ne moremo verovati! Razumeti pa tudi ne moremo, da je tista stranka verno katoliška, katera se iz sovraštva do Nemcev združuje z odkritostnimi brezverci. V zadnjem zasedanju štajerskega deželnega zbora je klerikalni kaplan dr. Korošec javno priznal, da so on in njegovi pristaki pri zadnjih deželno-zbornih volitvah glasovali za socialne demokrate. Nikdo ne bode in ne more tajiti, da so socialni demokrate najbolj brezverska stranka. Niti socialisti sami tega ne tajijo! Zakaj tudi? Po njih programu je „vera privatna stvar“ in prvi njih misleci so naravnost izjavili, da so versku kot takemu nasprotni. Torej so Korošec in njegovi podaniki volili naravnost brezversko stranko in naravnost brezverskega kandidata. Zopet so postavili torej politični moment v osredje, zopet so potisnili vero kakor nepotrebno stvar čez v kot... Stotero takih dokazov bi se lahko doprineslo. Torej lahko ponovno svojo trditve: Klerikalci ne poznajo nobene prave katoliške vere, oni se v dnu svoje duše brezverski in protiverski. Vera jim je le orodje v boju proti naprednjakom. Mi naprednjaki se pač nikdar ne bahamo s svojo pobožnostjo in svojo vero. Ali desetkrat več vredna je vera enega samega naprednjaka, nego vera vseh slovenskih klerikalcev skupaj!

Franz vseh vernih duš se zopet blizu in mi bi našim pravikom, ki se vedno toliko s svojim kričanstvom bahajo, le to-le svetovali: Ako se že ne morete premagati, da bi žive vsled njih političnega mišljenja ne sovražili, ako naredite nasprotniku že v življenju vse mogoče slabega in mu zastupite veselje do življenja ter mir v družini, potem — pustite vsaj

mrtve pri miru! Doživeli smo že slučaje, ko so se prvaški, zlasti klerikalni listi, naravnost norčevali in rogali bolezni njih nasprotnikov. Ko je bil slov. bistriški župan g. Stiger bolan, je ljubljanski duhovniški list „Slovenec“ z velikanskim veseljem (!) prinesel to novico. In ko je ležal naš urednik Linhart težko bolan na postelji, pisarili so ptujski kaplani svojim listom to novico in kar noreli od veselja, ko so upali, da bode Linhart umrl... Kadar umre napredni mož, mečejo mu prvaški časniki v grob najnesramnejše psolve, pljujejo na njegovo gomilo, da, izražajo odkrito svoje veselje, da je zopet en naprednjak manj na svetu... Ja, zgodilo se je, da je neki koroški duhovnik iz golega in grdega političnega sovraštva iztrgal križ iz groba napredne žene. Kulturnemu človeku se tako divjanje gotovo gnusi! Najhujši divjaki se klavnijo pred veličanstvom smrti in za njih so pozabljeni vse slabosti človeka, kadar zatise ta svoje oko k večnemu spanju. Naši prvaki pa tega gesla ne poznajo. Oni sovraščijo i zanaprej, njih sovraštvo sega čez grob...

Iz Spodnje-Štajerskega.

Doktor Brumen še vedno ni imel toliko poguma, da bi odgovoril na članke v zadnjih naših številkih. Gre se za neki nesramni članek v Plojevi ljubljanski cunji. Rekli smo, da je Brumen, ako je on spisal dotični članek, kar je iz vseh okoliščin posneti, navadni in nesramni lažnik. Tega lažnika dr. Brumen doslej še ni iz sebe obrisal, s tem lažnikom hodi še vedno v vsej svoji kratkovidni velikosti po Ptuj. Opominjamo dr. Brumena zadnjič, da odgovori na naše očitjanje! Ako tega ne stori, smatrali ga bomo za avtorja dotičnega infamnega članka in ta sodnijsko označeni denuncijant je potem za nas tudi navadni lažnik. Potem se bode tudi v bodoče z Brumenom tako računalo, kakor se ravno računalo z lažniki. In odgovarjalo se mu bode tako, kakor se odgovarja lažnikom. Torej — vun z odgovorom!

Otvoritev šole v št. Lenartu je prvaške liste seveda grozovito razburila. To je sicer čudno! Znano je vendar, da se prav nikogar ne sili, da bi pristopil v nemško šolo. Ne, kdor tega iz kateregakoli vzroka etoriti noče, naj pošilja svojo deco le v utrakvisčno šolo. Komur je vse eno, če zna njegov otrok nemški ali ne, ta naj le stori po slabi svoji glavi. Ali istotako ima vsakdo pravico, pošiljati svojega otroka v nemško šolo. Za danes lahko naznamo, da je skoraj za nemško šolo v sv. Lenartu 200 otrok naznanjenih. Otvoriti se bode moralo torej več razdorov, kakor je bilo to prvotno pričakovati. In večina teh naznanjenih otrok je seveda iz okolice. To so otroci pametnih kmetov starišev, ki vedo, da imajo sveto dolžnost, vzgajati svojo deco tako, da bode v življenju kaj znala in kaj veljala. 200 otrok, — kaj pravijo prvaški listi k temu? Ničesar, le par c. k. uradnikov denuncirajo na vohunski način, ker so se ti slavnosti otvoritve šole udeležili. Kakor da bi uradnik ne smel biti poleg! Prvaški c. k. uradniki pa se bratijo naravnost z veleizdajalci! Tega pa nikdo ne vidi! Vsa jeza, vse denuncianstvo ne bode prvaštvu pomagalo. Ljudstvo je z nami in ljudstvo uvideva velikansko potrebo nemških šol.

Kaplan Jaka Rabuzek v sv. Barbari v Halozah se že zopet dolgočasi. Ker smo ga zadnjič zaradi njegovih prevzetnih zahtev na železnici pošteno okralci, bil je močnejši zelo vznemirljen in ni vedel, kaj naj počne. Naposled je prišel na staro svojo taktiko: pisal je zopet našemu uredniku pismo. To pismo je na zunaj tako umazano, kakor njegova suknja, s katero je svoj čas skakal za kopajočimi se dekletami čez potoke; — olikano pa je to pismo tudi tako, kakor prvaški politiki duhovniški aploh. Rabuzek menda misli, da se mi teh njegovih pisem bojimo ali pa da se valde te čekarje jezimo. Oj ti črne revče, kako si motiš sredi v tvoje črne kosti! Le pisari, le pisari pisma, porto si menda itak pri bernji nafahtas! Le čekari, — mi zbirmo tvoje otročje škandalozne izraze „kulture“ štajerskih farovžev in prišel bode čas, ko porabimo vse to! Več, Rabuzek, nam se zdi škoda za marke, da bi te s pisarijo nadlegovali. Zato ti le v javnosti svoje mnenje

povemo, — tebi, ki si pri vsej svoji zlobnosti velikanski revček, do katerega imamo le veliko krščansko usmiljenje! Torej, kaplan, piši naprej!

Zaprte žepi! V Mariboru nameravajo ustanoviti neke klerikalne ženske, ki nimajo drugih opravila, tako zvano „patronažo“. Namen tega društva je baje, da se „varuje dekleta iz ljudstva“. V resnici pa se hoče ta dekleta na podlagi tercijskih fraz izrabljati za klerikalne namene. Hoče se vzgajati one nepotrebne tercijske, ki obračajo oči proti nebu, obližejo vsakemu kaplančku roke, za delo in za življenje pa niso porabiti. Voditelj te nove „patronaže“ v Mariboru je seveda neki prvaško-politični duhovnik. Na strani mu stoji neka plemenitaška, katere duševno obzorje sega še v srednji vek in pa prvaško-klerikalna učiteljica Stupica. Naše mnenje je, da naj se dotični duhovnik briga za svojo službo, dotična učiteljica naj v šoli svoj posel izvršuje, dotična plemenitaška ženska pa naj se postavi med svoje klerikalne pradede. Ljudstvo pa naj ta čedna družba pri miru pusti. Opozorjamo na to gospodo, ki fehtari zdaj okoli, seveda z nemškimi (!) pismi! Žepe zaprimo!

Vprašanje. Več volitev občine št. Ilj sl. g. nam piše: Koncom junija meseca tega leta bila je funkcijska doba našega sedanjega občinskega zastopa končana. Volitve bi morale biti torej že davno razpisane. A doslej ni občinsko predstojništvo še ničesar storilo, da bi volitve pripravilo. Naše mnenje je, da velja tudi za št. Ilj postaviti. Ali se morda kdo volitev boji? Ali morda kdo misli, da bodejo nove volitve položaj spremenile? Na vsak način prosimo politično oblast (okrajno glavarstvo), da naj vladujočo gospodo v št. Ilju poduči, kaj ima po postavi za storiti!

Deželnozborna volitev. Kakor znano, odličil je posl. Hans Woschnagg svoj deželnozborni mandat. Nadomestna volitev se vrši dne 10. novembra t. l.

Promocija. V Gradcu so promovirali Ptujčana g. Rudolfa Bratanitsch doktorjem modroslovja. Mlademu, komaj 23 letnemu doktorju čestitamo prav pristočno.

Razstava učeniških del se je otvorila preteklo nedeljo v veliki dvorani „Vereinshausa“ v Ptuj pod protektoratom deželnega poslanca in župana Oruga. Otvoritna slavnost je bila zelo zanimiva. Govorili so m. dr. posl. Orugi, dr. poslanec Malik, načelnik zveze zadrug Scheichenbauer itd. O vsem tem kakor tudi o vseznimiv razstavi sami, poročali bomo prihodnjič. V nedeljo se bode namreč šele dobitke premiranj razdelilo. Že danes pa lahko rečemo, da je ta razstava učeniških del naravnost imenitna. Vso čast dela mladim učencem, vso čast pa tudi v prvi vrsti ptujskim obrtnikom.

Vinska trgatve. Posamezna poročila, ki smo jih dobili o letošnji vinski trgatvi, nam dokazujejo, da je ta izborna. Vina je jako veliko, čeprav je deloma gnuloba precej škodovala. Tudi kakovost vina je izborna, zlasti tam, kjer se je moglo s trgatvijo malo čakati. V naslednem naj podamo nekaj nam došlih poročil o vinski trgatvi: V Rogatcu je trgatve končana. Kmetje so pričeli z njo že začetkom oktobra. Kakovost vina je torej zelo različna. Mošt, katerega se je napravilo rano, ima 13 do 14% sladkorja, poznejši pa 17%, ja celo do 20%. Tudi množina pridelanega mošta je letos večja. — Tudi iz Slov. Bistrice poročajo v prav uspešni trgatvi. Lepo, gorko vreme zadnjih tednov je zvišalo množino sladkorja. Mošt ima 13 do 15% sladkorja. Pridelalo se je vina za polovico več kakor lansko leto. — Iz ptujške okolice se listom poroča: Od l. 1887 sem ni bilo tukaj tako nizkih vinskih cen, kakor letos. Vzrok temu je večidel pomanjkanje posode. Valed tega ni čuda, da se je mošt že po 16—30 h prodajal, ako je kupec le sode seboj prinesel. Ne sme se pa misliti, da je tako ceni mošt morda slab. Letošnji mošt meri v srednjem 16% (Klosterneburger Mostwage); najslabše vrste imajo 14%; boljši, kakor traminer, mosler, risling, rulender, burgunder in kabernet pa 19% in več. Zadnje čase trgniki traminer (Gewürztraminer) šteje celo 21%. Čudno je le, da kupci tako počasi prihajajo. Doslej je pravzaprav le kmetje na polju vina kot domačo pijačo nakupili. Krčmarji, vinski trgovci, pridite! —

Umrl je v Celju kapelnik mestne godbe g.

M. Schachenhofer po enodnevni bolezni. Bodi mlademu možu zemljica lahka!

Lastno ženo zadušil? Kočarja Petra Smrečnik v okolici zg. Kungota so zaprli. Našli so namreč njegovo ženo zadušeno v gozdu. Iz raznih vzrokov se sumni, da je mož svojo lastno ženo zadušil. Smrečnik pa to taji. Preiskava bode dognala, kaj je na tej stvari resnice.

Zenin ubijalec? V zadnji številki smo poročali o smrti posestnika Lešnika v Hočah, ki je baje vsled udarca ženina njegove hčerke umrl. Zenin Augustin prišel je sam k sodnji. Sekcija mrliče je dognala, da Lešnik ni na udarcu umrl, marveč da ga je zadela arčna kap. Augustina so iz zapora izpustili.

Boj z vojakom. V Mariboru so vojaki razgrajali. Stražnik jih je opominjal, da naj mirujejo. Nekli Schleimberger pa se je zoperstavil in je stražnika z bajonetom v glavo sunil. Le-ta je potegnil sabljo in ga udaril čez glavo. Vojak je težko ranjen, stražnik pa tudi.

13-letni samomorilec. V Mariboru se je nekaj čez 13 let stari delavčev sin Franc Vronec vrst za britvijo prerezal. Storil je to zato, ker ga je oče okregal. Mladi samomorilec je kmalu umrl.

Rop. V okolici Eibiswaida sta napadla dva fanta trgovca Rossmanna, ga zvezala in mu oropali vrednosti za več kot 200 K. Zvezanega so vrgli v kamro za krmo. Orožniki so že nekega sumljivega človeka zaprli.

Dezertir. V Celju so zaprli vojaškega dezertirja Joh. Planko, ki jo je hotel v Ameriko pobrisati.

Iz Koroškega.

Iz pod Macneve gore. Naš gospod Ž. je nedavno obolel, a zdaj se mu je na bolje obrnilo. Upanje je, da bode kmalo ozdravel in mi naprednjaki kot krščanski soobčani mu to tudi pristočno želimo. Pričakujemo pa tudi o njega, da bode zdaj, ko ga je Bog nekoliko obiskal, prvaško politiko opustil, kajti zagriženo prvaštvo je velika nekrščanska strast, je naravnost globoka krivica, ki jo poštenemu napredku dela in je takorekto preklekano sredstvo, s katerim hudi duh s'abomne ljudi moti in jih v greh zapeljuje, tako da potem pozabijo na Kristusov nauk, ki pravi: „Bratje ljubite se med seboj!“ in da od samega prvaškega navdušenja ne marajo več za cerkev in božje reči. Slep in gluh bi moral biti, kdor bi ne zapačil, kako Ltro je naše javno življenje čez temelj resnice, pravice in poštenega zadržanja zadrknilo in se dan za dnevom pogreza v blato lažljivosti, krivice in falotavaške obnašanja. In kdo je vsega tega kriv? Nobeden drugi kakor gizdavo prvaštvo, ki hoče pod žezlom brezvestnih hinavskih in odesuških glavačev onkraj Karavank naše ljudstvo ob vero, premoženje, dobro ime in nazadnje še ob pamet pripraviti. Kdor je že prvaški strasti vdan, (ali že zato, ker ima preslabe močgane, da bi spoznal, kako puhle, ljudskemu napredku in blagostanju naravnost nasprotno načrte ta našemu priprostu ljudstvu vsiljena prvaška politika razvija, ali pa je tudi zato prvak, ker je vkljub svojem boljšemu prepričanju ponosen, da sme kot izvoljen herold to novodobno prvaško lumparijo svojim narodnim bratom oznanjati in jo kot omotljivo „bulko“ v okviru domače občine raztrositi), naj se obrne nazaj na pravo pot, na pot pametnega resničnega in ljudstvu prijaznega napredka. Ne bode mu nikdar žal, da se je spreobrnil in ko bode prišla enkrat zadnja ura, bode lahko s mirno vestjo zdihnil: „Mislim, da sem miroljubno in pravično živel in upam, da ostanem v blagem spominu mojih potomcev“. Zatozaj tudi tebi kot našemu soobčanu najgorkeje priporočujemo, da se prvaštvu odpoveš. Saj si gotovo v tvoji nevarni bolezni trden sklep storil se pobiljšati. Ob času življenjske nevarnosti želi vsak vester človek vse storjene krivice poravnati. No, ni sicer ne vemo kakoršne krivice tvoje vlad tlačijo, ali to pa se nam ne zdi prav, da tvoja močna desna roka ni proteče pest onim političnim nadprvakom tedaj kazala, ko se je nekaj tujcev kot častne člane za lase v našo občino privleklo. Ko bi ti „vseh časti“ polni gospodi ob času občinskih volitev le doma ostali, bili bi mi še zadovoljni in bi ne trtili časa s stiskanjem po njihovih grozno velikih zaslugah za našo občino. A to je

lodi
reč-
so
raz-
tvo
ava
po-
ki
arl.
ija
arl,
so
az-
ru-
in
-ta
le-
ko
ne-
ter
alu
iva
ro-
so
ga
le-
ko
ne-
lo-
na-
di
ga,
al,
a-
la
m-
m-
ov
-
ah-
je
te
te
ni
ki
ki
e-
le
ti
e-
le-
te
k-
k-
o-
o-
a-
a-
r-
ni
u-
e-
o-
a-
e-
ti
h
ni
h
e

škoda, da se bodo ti iz vseh vetrov nabrani go-
spodi najbrž točno ob napovedani volilni uri v
prvaškem taboru znašli in tako v prvem raz-
redu pomagali ubiti dosedanj vpliv napredne
občinske inteligence. Vidiš, ti ljubi naš sobratec,
ta pričakovani prvaški prekuč v naši občinski
politiki je uzrok, da tebe in une „udomačene“
tj. ne moremo tako počastiti in spoštovati,
kakor bi se sicer v primernih razmerah spodo-
bilo. Nasprotno pa postaneš naš najdragocenejši
ljubček in častiljivejši občinski bratec, ako nam
ti to v dnu srca zabodeno zlo odvzameš ali iz-
dreti pomagaš. Ne misli nikrat, da to politično
zlo samo dotične volilce zhadane, tudi pri volil-
cih drugih in tretjega razreda se oglaš vedno
močnejše sočutje za nedolžno podjarmljene na-
prednjake v prvem razredu. Pomisli pa tudi, da
tudi tvoji najokžji pristaši priznajo, da cela za-
deva glede imenovanja omenjenih častnih članov
ne stoji na podlagi vsestranske človeške dobro-
hotnosti in nevirajoče politične svobode. Ko-
nečno se zatrjujemo, da vsaka krivica na svetu
po kratkih ali dolgih potih sama do pravice do-
spe, ako jo povzročitelj pravočasno ne poravnja.
In stara resnica je, da viža krivica božjo ka-
zenko palico tja, kamor je treba udariti. —
Zategadelj naše veliko upanje: Pravaško hajdov-
ska politika se bode na čudni način sama ukon-
čala, a na občinskem obzorju zasveti potem
svetla zarja potrebnega napredka in zaželjene
slovensko-nemške složnosti, ki prešine duševno
temo prvaškega nazadnjstva in raztopi ledena
tla sosedne zagriženosti in ostudne razkolnosti.

Z Madbrovčice hmajne. Vsesojen? prarod'
fajnte! niemce mpa niemo's špraho a'r pa te-
hud žehnauo vodo. Al' se pa za 'left hantva,
t'da jim pa niemo's špraha 'oj po hval' bod'.
Pr' Cinhic' 'mamo trdo niemo's 'elnarco, Dremlv
štontran' s' je pa tud ano niemo's za uv vn
šen'at peštelov. Po' rajncan 't'dent' se naj-
rjaj' v niemo'se da 'le zahajij'. Al' pa an so-
venj fanté se srazbrne ure nema v haršet',
se pa 'oj na te blišnejš niemo's da 'le obrne, da jo
jim v 'Clov' 'up'. Prvaša hospoda sama zvo-
rada nem's marnije, 'adr jej je trieba na tšiam
'ej počejnčt. Pa še doval fajm jim hre niemo's
benieda. Mi te odnar 'i di mpa naš otroc' b' pa
na smel' niemo's maravat mpa šribat? Prov maj
test' starejš', o svoje otroče v niemo's šovo v
Brovlen' pošleje, dab' se bol niemo's nančl' a'r
pa v luds'i šul' v Glijah, čir se morijo še
rajns'o špraho ekstra v hvavo ubijat. Saj bo
našam otrocam niemo's špraha bol h nuc' a'r
pa vaa's druha. Frov po šrift' sovjenja špraha je
pa za naš 'raj čist' izbržna, zato 'jo mejn za-
stopmo a'r pa niemo's.

Selo. Sladke vince je t'lo krivo, da sta Si-
mij in Honzi pri mizi zaspala; ko se Honzi zbudi,
pravi k svojim tovarišem: „Slabi časi kaj ne,
špeltina ni, leto gre h kraju, volitve so pred
durni in voliti bomo morali novega župana. Jaz
bi sam še rad bil neki let Burgermeister, ali
več, ker nisem nideč, vrgnjam tudi drugemu to
čast“. Simij odgovori: „Prav imaš, samo to me
skrbi katerega bomo izvolili, biti mora človek
brez pameti, drugači mojo štimo ne dobi. Jaz
bi sam srčno rad bil župan in če bi bilo potreba
si dam sam sebi štimo. Pomisli enkrat kaj smo
mi zadnji župani za občino koristnega storili.
Nobeden od nas ni znal kaj drugega kakor svoje
ime pisati. Več tudi ni potreba, zakaj pa pla-
čamo hmajne-krasaterja, in če ta tudi nič ne
zna potem letimo k Ivanu. Zadnji čas smo ga
precej porabili, ker je naš krosater strašno neu-
men, še za to ni, da bi nam nekateri otroke
iz nemške šole nalovil, če ravno tako pete brusi
da je strah. Poglej sičto sem prišel iz govora:
hotel sem tebi povedati kaj smo zadnji župani
za občino storili. Užnik si je zidal hlev, Milenč
je zapuval pnaz in nam naredil precej dolga,
Mazi je buval „salon“, jaz sem naredil turbino,
ti si zidal čegliše, naredili smo te za burger-
majstra, ker si tedi z nožem taco ranil in nisi
mogel več pri šustarji delati. Kaj hočeš še več,
vsi smo delali za se, za druge nič. Ja, ja Honzi,
jaz sem moral glavico na pravem mestu imeti
od same neumnosti, hočem reči modrosti so mi
lasi popadli, zadnjič sem še dobil od vlade 80
kron penziona za moje izvrstno delo. Če si ko
malo pravičen, moraš videti da bi jaz bil boljši
župan, če me izvolite bomo tako streljali s ka-
nonam, kakor na dan Cirila in Metoda. Če vam

pa nisem všeč, tedaj pa izvolimo drugega, ki je
bolj neumen, kakor sici spodobi za selskega žu-
pana. Držimo vsi vkup, naredimo trdno zvezo
in videl bodeš, nobena moč nas ne bo mogla
ločiti. Zdaj pa grem spat Honzi, saj veš da bo
kmalu solnce prihajalo in za me je že sitno,
ker me ljudje nikoli ne prej, kakor zjutraj vi-
dijo domu romati“.

Prevalje. Prigodilo se je, da je grgljajoči
seladon, ki ga dekile ni hotelo vlsišati in nje-
govi poželjivosti ustreči, jo klofotal in se ji go-
tovo mislil na tak surovi način prikupiti; ka-
planček Štritor, dober prijatelj posilnega ljublj-
nika, katerega dekile tudi menda ni hotelo usli-
šati in njegovi poželjivosti vstreči, je pa hujšakal:
„le jo, le jo“! Seve, navada je železna srjca, far-
nima drugega opravila, on tedaj hujška in huj-
ska. Ta prigodek se je priključil ob dveh po-
polnoči v pošteni hiši, kjer je že vse spalo in
reva natakariča bila sama zoper dva človeka,
kterih se je sicer čvrsto obranila s tem, da je
krepko nazaj klofotala seladono in ju na vrh
še zunaj polivala s čisto vodo, ker znotraj sta
menda imela že zadosti druge tekočine. Tako se
je junaško dekile obranilo dveh neotesanih go-
spodov, da sta zbežala pred njo mokra kakor
dva kodrasta psa. Dekle je že v jutru zapustila
službo, češ, da noče več služiti v hiši, kamor
zahajajo tako prijetni gosti. Bolj bi bilo, ko bi
hujšakal zapustil Prevalje, saj itak tak ponočnjak
nima pravice sv. maše brati in njegovih krščan-
skih naukov vsled takih prigodkov itak ne bo
nikdo več rad poslušal.

Otroka ubilo. Pri Grafensteinu je podiral
neki posestnik drevo. To pa je padlo tako ne-
srečno na nekega otroka, da je bilo isto takoj
mrtvo.

Sovražnica bankovcev. V Ebeinsteinu so vi-
deli neko žensko, ki je popivala in se s tem za-
bavala, da je papirnati denar v rvale kosce tr-
gala. Najprej so mislili, da je tatica. Ali kmalu
so videli, da je nesrečnica blazna. Zamašila je
tudi vinsko steklenico z barkovci. Nesrečnico
so oddali v bolnišnico.

Po svetu.

Veliki petdeset se je zgodil, kakor smo že
poročali, v Beludžistanu. Poročila pravijo, da je
prišlo 126 oseb ob življenju, 158 pa jih je bilo
težko ranjenih.

Tat. V Salfeldnu je poneveril blaginjak
Talmoser 60.000 K cerkvenega denarja. K sod-
niji je šel sam.

Kako se ubranimo podgan.

Splošno se ljudje pritožujejo o velikem razmno-
ževanju podgan in o škodi, ki jo delajo, zaradi česar se
nam zdi primerno časi in potrebno, da opozorimo širle
krege, pred vsem pa kmetovalce na to stvar.

Ne glede na ostudnost teh živali zremo v njih tudi
različnevalce nalezljivih človeških in živalskih bolehal. To
je tem bolj nevarno, ker lahko dobe svinje trihinie, če
jedo trihinaste podgane ali pa, če se jim v pičo pomeka
blato od trihinastih podgan, kar se zelo lahko in zelo
pogosto zgodi.

Podgane delajo veliko škodo na poslopju in go-
spodarskih uredbah, poškodujejo in onesnažujejo vse
prostore in vse stvari, do katerih lahko pridejo, vzne-
mirjajo vedno živino, spravljajo v nevarnost in skoro
onemogočujejo pravilno in umno perutninarstvo ter de-
lajo tako veliko sitnobo in škodo v vsakem gospodarstvu.

Torej je nujno potrebno, da jih po možnosti po-
končujemo in zatiramo in v ta namen priporočamo v
naslednjem par primernih in izkušenih sredstev.

Podgane preganjamo pred vsem s tem, da jim od-
vzamemo vsa zavetišča in skrišališča, da zapremo ka-
nale s železnimi mrežami. Nadalnja sredstva so, razen
porabe različnih strupov tudi zalivanje podganjih luknj
z vodo ali degtom (terom), vpihavanje življenjske ali
formalinskega dima v luknje z mehkom, nadalje polaganje
z življenjem oglencem napolnjenih volnenih pal v luknje,
pri čemer se razširi po vseh zavetiščih in prelene pod-
gane. Izmed drugih sredstev, ki služijo za pokončevanje
podgan, bo zelo dobro tudi če nastavimo podganam
previdno male kosce pogabe, narejene iz 250 gr. dobro
zdrobljene zelene morske čebule, 400 gr. krompirjeve
moke, 70 gr. pšenice moke in prejšnjim delom repiči-
nega oja. Večkrat se rabi tudi melanica iz koruzne
moke, stolčnega sladkorja in movca (gipsa). Če se pod-
gana te melanice najje, se li mavec v želodcu strdi in
potem podgana zaradi tega pogine. Zelo uspešno sred-
stvo proti podganam je nadalje »Ratia« — poseben
povzročevalce bolezní ki ima to prednost, da škoduje le
podganam in mišim. Prusko ministerstvo za poljedelstvo
ga priporoča domem in logarstvom; dobiva se v Ber-
linu, Unter den Linden 57/58.

Nazadnje še ne smemo pozabiti, da so ostroduhi
in za lovljenje podgan pripravi piš, ki te živali vedno

preganjajo in vznemirjajo, za preganjanje in zatiranje te
gnusobe zelo porabni.

Da se rešimo podgan, ki so večkrat zelo sitne in
nadležne, ne zadostuje, da rabimo samo eno sredstvo,
večkrat je potrebno, da poskusimo par sredstev zapo-
redoma, dokler ne zadenejo najboljšega in najprimer-
nejšega.

«Gosp. Glasnik».

Naš izvoz živine in mesa.

Za našo domačo živinorejo je velike važnosti, da
vemo vedno, kakša je naša inosemska trgovina z živino,
ker si lahko jasno na podlagi teh podatkov ustvarimo
sodbo o eventualni ceni za živino. Če velja to že za na-
vadne čase, velja še tembolj za sedaj, ko se bodo skle-
pale trgovinske pogodbe z balkanskimi državami, oziroma
ko se bodo obnovile, ker zadevajo te pogodbe bolj ko
kaj drugega našo živinorejo in sicer ne le z ozirom na
konkurenčno sposobnost teh pokrajin v tem oziru, am-
pak tudi z ozirom na obliko, v kateri se bodo agore
omejene pogodbe obnovile.

Po uradnih podatkih, ki jih imamo še prvo pol-
letje 1909. o našem izvozu živine in mesa, posemamo,
da se je povzdignil pred vsem naš izvoz živine, dočim
se mora reči, da je izvoz drobnice (ovac in svinj) naza-
doval. Govede je šlo 90.106 glav v vrednosti 332 mili-
jonev kron v inosemstvo, to je le enkrat toliko ko v
prvi polovici leta 1908 in po vrednosti za 112 milio-
nev kron več. Skupno je znašal naš izvoz živine za
klanje v času od januarja do junija t. l. 1.111.982 glav
v vrednosti 242 milijonov kron. Torej je bilo 97 milijonov
K več, dasi je bilo 20.049 glav manj. To navidezno na-
sprotje se lahko razloži iz zmanjšanega izvoza drobnice.

Izvoz mesa se je v tem času zvišal za 1800 me-
trskih stotov v vrednosti okroglih 300.000 K. Sledeča ta-
blica daje pregled o našem izvozu mesa in živine:

Izvoz mesa in živine od januarja do junija.

	Vrednost v kronah		Glav		Razloček
	1906	1909	1906	1909	
Voli . . .	15.879.000	15.066.750	26.867	30.846	- 3.982
Biki . . .	1.178.780	1.194.790	2.062	2.064	- 2
Krave . . .	1.829.800	4.480.400	7.746	10.918	- 3.172
Majcna . . .	1.436.110	8.844.000	5.358	48.590	- 43.232
Telci . . .	171.108	209.928	1.764	2.989	- 1.225
Ovce . . .	1.564.854	465.126	50.688	15.612	- 35.076
Koze . . .	1.900	4.128	78	165	- 87
Jagnjeta . . .	347.209	14.772	20.616	1.291	- 19.325
Svinje . . .	408.709	208.497	11.647	3.608	- 8.039
Klance živine	24.192.128	33.938.112	132.031	111.982	- 20.049
Meso:			met. stoti		
Sveže . . .	819.470	1.221.070	4.474	6.823	- 2.349
Pripravljeno . . .	1.198.450	1.978.880	6.417	5.778	- 639
Klobase . . .	44.200	59.300	240	275	- 35
Mesni izdelki	2.062.120	2.259.250	11.131	12.876	- 1.745

Velik del časpisja se naveda pri zvišanem izvozu
živine z najlepšim upom in vsebina vseh tisdnevskih
notic gre na to, da se sedaj bližajo časi, ko bo zopet
lahko napredovala naša živinoreja. S tem se hoče ob-
vidno doseči namen, da bi se budnost naših živinorejcev
pred raznimi nevarnostmi, ki jim grozijo, uspravila in
ba bi se za stremženje merkantilističnih krogov v trgo-
vsko političnem oziru ustvarila svobodna pot.

Cel položaj pa nižakar ni tak, da bi se našim ži-
vinorejcem omogočila potrebna brezskrbnost: kajti po-
bižje prematranje in primerjanje agore navedenih števil
nam kaže, da je položaj naravnost nevaren. Sicer se je
izvoz naše živine v Nemčijo povzdignil za okroglo 1500
glav in v Švico za kakih 3000, kar kaže, da so se šte-
vilke iste dobe prejšnjega leta nekoliko podvojile. Sledeča
tablica nas pouči natančneje o tem:

Dežele	Govede	Svinje	Ovce
	Število kosov		
Nemčija	40 452	281	1 386
Švica	6 750	636	9 121
Italija	42 550	2 866	834
Belgija	—	—	3 170
Francoska	—	—	8 498

Dejstvo pa, da je naš izvoz v Nemčijo in Švico
tako poskočil, kaže naravnost žalostne razmere pri na-
še živine; trgovsko je bil ta izvoz omogočen samo s
tem, ker so bile cene pri nas tako nizke, da se je lahko
premagala visoka carina omenjenih držav. To dejstvo
torej pač nikakor ne govori proti, ampak naravnost za
žalosten položaj, v katerem se naša trgovina z živino
ravno sedaj nahaja.

Še bolj jasno pa se nam polake to dejstvo, če se
ozremo na žalosten položaj našega izvoza mlade živine.
Ta je poskočil od približno 5000 glav na več kot 43.000
v prvem letošnjem polletju — to je za več kot 38.000
glav v vrednosti 9 milijonov proti 1 milijonu leta 1908.
poskočil in največji del te živine je šel v Italijo, ki nam
bo potneje zaradi naše najnovejše pogodbe glede živin-
skega prometa i njo delala s svojim uvozom stare ži-
vine še velike preglavice. Ker tvori mlada živina temelj
vsake živinoreje, kaže izvoz tako velike množine naše
mlade živine na to, da naši živinorejci ne verjajo več
v to, da bi se živinoreja še dalje izplačala in da so za-
deli zaradi tega za vsako živinorejo tako zelo potrebna
mlado živino prodajati.

V takem položaju pač ni treba posebnega pre-
roškega duha, če hočemo trditi, da gre v takih razmerah